XIX

DISSERTATIONEM METAPHYSICAM
DE

POSSIBILITATE CREATIONIS MVNDI AB AETERNO.

METHODO
MATHEMATICORVM
CONSCRIPTAM
DEO OPITVLANTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE ET DOMINO
DOMINO
GVILIELMO HENRICO
DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM
ANGARIAE, WESTPHALIAE RELIQVA
PATRIAE PATRE CLEMENTISSIMO
IN
ILLVSTRI ACADEMIA SALANA
AMPLISSIMO PHILOSOPHORVM
ORDINE CONSENTIENTE
PRAESIDE

M. IOACHIMO GEORGIO DARJES
GVSTROA-MEGAPOLITANO

DEFENDET

CHRISTIANVS FRIDERICVS KAPPELIER
BEROLINENSIS, S. THEOL. ET PHILOS. STVD.

IENAE, D. XXVI. FEBRVAR. MDCCXXXV.

LITTERIS BVCHIANIS.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

VIRO

MAXIME REVERENDO NEC NON DOCTISSIMO DOMINO

DOMINO

JOACHIMO DARJES

PHILOSOPHIAE MAGISTRO DIGNISSIMO ET ECCLESIAE PAROCHIALIS GVSTRO-VIENSIS PASTORI FIDELISSIMO

PATRI SVO

OMNI FILIALI CVLTV OBSERVANTIAQVE COLENDO AC PROSEQVENDO

Hasce Cathedrae ſuperioris Philoſophiae primitias tanquam grati animi et filialis obſervantiae perpetuae τεκμύριον

DAT, DICAT, CONSECRAT

MAXIME REVERENDI VIRI

OBEDIENTISSIMVS FILIVS

M. JOACHIM GEORG DARJES.

σὺν τῷ θεῷ ἀγαθῷ

PRAEFAMEN LECTORI BENEVOLO

S. P.

TAmetsi multi disputant de æternitate mundi, non tamen explicatio, quid per æternitatem mundi intelligendum, convenit inter Philosophos.

Sunt qui æternitatem mundi ita explicant, ut mundus a nulla dependeat causa, sed sit necessarius, immutabilis, a se, origo atque fons omnium rerum, omnia conservans, & minime a Deo distinguendus, sed ipse Deus; in qualem adducitur opinionem OCELLVS LVCANVS *in Libr. de Natura universi cap. I. text. 8. p. 51 seq.* expresse loquens: ὁ δὲ γε κόσμος αἴτιός ἐςι τοῖς ἄλλοις καὶ τȣ̃ εἶναι καὶ τȣ̃ σώζεσθαι καὶ τȣ̃ αὐτοτελῆ εἶναι. Αὐτὸς ἄρα ἐξ ἑαυτȣ̃ ἀΐδιός ἐςι, καὶ αὐτοτελὴς, καὶ διαμένων τὸν πάντα αἰῶνα, καὶ δι' αὐτὸ τȣ̃το τοῖς ἄλλοις παραίτιος γινόμενος τῆς διαμενῆς τῶν ὅλων. Eadem fuisse mente Stoicos, testes habeo CELEB. WALCHIVM *in Lex Philos. tit. Welt p. m. 2867.* BVDDEVM *Hist. Philos. p. 59.* IAC. THOMASIVM *de Exustione mundi Stoica Diss. XIV. sub Tit. Stoicus Deus mundi forma informans §. 1. p. 177. coll. Diss. II. de quatuor Græcorum sectis præcipuis §. 12. p. 31.*

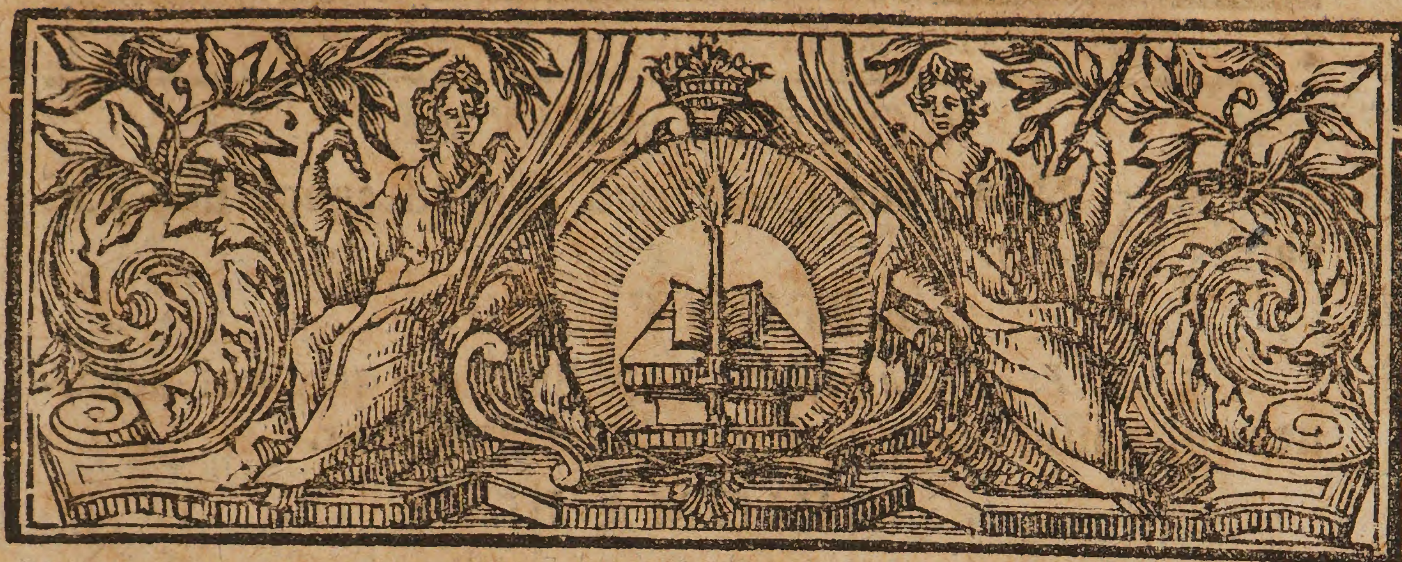
Alii quidem adhibent realem Differentiam inter Deum & mundum, ita ut Deus non sit mundus & mundus non Deus; at mundum a Deo esse creatum, eunt inficias. Quo sensu fuisse ARISTOTELEM *Tom. I. Opp. fol. 639. edit. Duvallii*, TAVRELLVS *de rerum æternitate p. 78.* & BVDDEVS *im Bedencken über die Wolffische Philos. p. 65.* affirmant. Ast non est inficiandum, quod adhuc possit in dubium vocari, an Aristoteles statuerit mundum creatum, utrum increatum.

AMELIVM & alios æternitatem mundi ita determinaſſe, ut mundus actu a Deo ſit ab æterno creatus, & æternam habeatdurationem, teſtatur EVSEBIVS *Præpar. Evangel. Lib. XI. c. IX.* & PLATO *Enneade II. Lib. I. c. 1.*, qui l. c. ipſa verba Amelii, ita ſeſe habentia, allegat: τὸν κόσμον ἀεὶ λέγοντες, καὶ πρόσθεν εἶναι, καὶ ἔσεσθαι σῶμα ἔχοντα, εἰ μὲν ἐπὶ τὴν τῦ θεῦ βέλησιν ἀναγοιμεν τὴν αἰτίαν πρῶτον μὲν ἀληθὲς, μὲν ἂν ἴσως λέγοιμεν. Multi quidem Philoſophorum ipſi Platoni hanc volunt tribuere ſententiam, aſt BVDDEVS in *Hiſt. Eccleſ. Tom. II p. 1067.* coll. *Theſ. de Ath. & Superſt. c. 1. §. XIII. p. 31.* maxima cum ratione illum ab hoc liberari docet.

A quibusdam terminus *æternitas* in applicatione ad mundum minus ſtricte aſſumitur, ſc. pro tempore cujus initium non determinandum, mundum eſſe ab æterno ita explicantes. Mundus a Deo eſt creatus ab æterno i. e. in tempore cuius initium non poſſumus perſpicere; id eſt quod fovet KOECHERVS *Diſp. de æternitate mundi §. XIII.* & ipſe PLATO vid. Timæum fol. 1051. edit. Marſilii Ficini.

Tandem plerique Scholaſticorum & Philoſophorum hodier. conf. SWAREZIVM *in Diſp. Metaph. XX. Sect. VI.* IAC. MARTINVM *in Metaph. Lib. I.* CHRIST. SCHEIBLERVM *in Metaph. Lib. II. c. III. punct. VI. p. 115.* PAVL. SLEVOGTVM *in Diſp. de Creatione in genere, in Faſc. Diſp. theor. XIX. §. IX,* & plures §. 74. Diſſ. noſt. allegatos, hanc defendunt ſententiam: quod æternitas mundi ſit poſſibilis, & ſi voluntati div. fuiſſet conveniens, Deus illum etiam ab æterno, (ubi terminus *æternum* in ſenſu propriiſſimo ſumendus), potuerit creare.

Nos in præſens, primo, ſecundo, tertio ac quarto relictis cum Deo hoc ſumus acturi, ut poſſibilitatem creationis mundi ab æterno defendamus. Cum autem nulla alia me ad præſentem materiam ventilandam permovit cauſa, quam veritatis, quæ ut ubique, ita in ſtudio quoque Philoſophico gratiſſimum animi pabulum eſt, inquiſitio, eiusdemque conſtans aſſertio & defenſio; etiam minime erit prohibitum improbare, & prægnantibus rationibus modeſte impugnare erroneam ſententiam partis adverſæ. Quam ab cauſam etiam obiectiones aliorum, & præcipue fundamentum Demonſtrationis VIRI. CLARISSIMI PHILIPPI Prof. Hallenſ. contra poſſibilem mundi æternitatem ſum reiecturus. Vale. Jenæ d. XXVI. Februarii MDCCXXXV.

DE POSSIBILITATE CREATIONIS MVNDI AB AETERNO DISSERTATIO METAPHYSICA.

AXIOMA I.

§. 1.

IMpossibile est idem simul esse & non esse.

DEFINITIO I.

§. 2. Uti *Existentia* ille vocatur status, quo possibile est aptum ad aliquid, agendum vel patiendum; ita *Non-Existentia* est ille status, quo possibile non est aptum, ad aliquid agendum vel patiendum.

AXIOMA II.

§. 3. Quicquid non existit non est aptum ad aliquid agendum vel patiendum, vel nec agere nec pati potest (§. 2.).

DEFINITIO II.

§. 4. Quicquid habet non-existentiam, est quod vocamus *non-ens*.

COROL-

COROLLARIVM.

§. 5. Non-ens igitur nec aliquid agere nec pati valet (§. 3. 4.).

DEFINITIO III.

§. 6. *Prædicata positiva* appellantur, quæ vel actiones vel passiones quasdem subiecti indicant.

AXIOMA III.

§. 7. Quicquid nec actiones nec passiones potest in medium proferre, illi non competunt prædicata positiva (§. 6.).

COROLLARIVM.

§. 8. Quia non-ens nec actiones nec passiones quasdam potest producere (§. 5.), non-enti nulla sunt prædicata positiva (§. 7.).

DEFINITIO IV.

§. 9. *Nihilum negativum* appellamus, quod non actu existit, nec existere potest, & *Nihilum privativum*, quod quidem non actu existit, attamen possibile est, ut existat.

COROLLARIVM I.

§. 10. Quia in genere omne id, quod existere potest, dicitur possibile, & quicquid non existere potest, impossibile (§. 1. & princip. Metaph.). Nihilum negativum recte impossibile & privativum possibile quid est dicendum (§. 9.).

COROLLARIVM II.

§. 11. Dum autem tam nihilum negativum quam privativum non existunt (§. 9.), tam nihilum negativum quam privativum sunt non-entia (§. 4.).

COROLLARIVM III.

§. 12. E nec nihilo negativo nec privativo competunt prædicata positiva (§. 8. 11.).

THEO-

THEOREMA I.

§. 13. Nec a nihilo negativo nec a privativo poteſt aliquid fieri.

DEMONSTRATIO.

Si ab aliquo aliquid fit, fit tantum per τὸ agere (quod ex terminis patet), τὸ agere autem pertinet etiam ad prædicata poſitiva (§. 6.); aſt nec nihilo negativo nec privativo competunt prædicata poſitiva (§. 12.). E. nec nihilum privativum nec negativum poteſt agere. E. nec a nihilo negativo nec a privativo poteſt aliquid fieri.

DEFINITIO V.

§. 14. *Rationem* vocamus id, ex quo poſſit cognoſci, cur ſit alterum; & quidem *ſufficientem*, quando ratio adiecta ita ſe habet, ut poſita illa nihil amplius neque immediate neque mediate ad ens requiratur, ut queat intelligi, cur res ſe ita habeat ſive in qua poteſt ſiſti quæſtio: cur res ſit ita nec aliter.

THEOREMA II.

§. 15. Nihil fit ſine ratione ſufficiente.

DEMONSTRATIO.

Dum nec a nihilo negativo nec privativo poteſt aliquid fieri (§ 13.), ſequitur ubi aliquid fit, ibi adeſſe debet aliquid ex quo poſſit cognoſci curſit, (quod patet ex terminis) id autem dicitur ratio (§. 14.). E. nihil fit ſine ratione, quod erat primum.

Cum autem nihil poſſit fieri ſine ratione (per mod: dict.), ſequitur, quod ne punctum quidem aliquod fieri poſſit ſine ratione (§. 1.); talis autem ratio, ex qua puncta ſive infima quoque entis poſſunt cognoſci, cur

hoc ens ita se habeat dicitur ratio sufficiens (§. 14.). E. nihil fit sine ratione sufficiente, quod erat secundum.

SCHOLION. I.

§. 16. Principium rationis sufficientis in dubium vocantes in duas merito possunt dispesci classes, quarum prima illud quidem negare videtur, licet si rem distincte cognoscimus, principium hoc non negent, sed tantummodo illius illegitimam immo apertissime falsam explicationem concedentes: quod, vbi aliquid fit ibi aliquid adesse debeat, ex quo possit cognosci, cur res fit. Talis explicatio est verus legitimus atque maxime genuinus principii rationis sufficientis, quo etiam in nostra Dissertatione utimur, sensus. Si quis autem quærat: an hoc principium rationis sufficientis determinet, i. e. an hoc principium efficiat, ut posita ratione sufficiente de aliquo etiam necessario actu ponendum sit hoc, cuius ratio sufficiens animadvertitur? tunc negant atque pernegant, et maxima quidem ratione, quia talis illegitimus principii rat. suffic. sensus est contra omnem experientiam.

SCHOLION. II.

§. 17. Qui ad secundam classem statuunt, hoc principium idem esse, ac principium: nihil fit sine causa. Ast licet hoc concedere possumus, quando tantum de contingentibus est sermo; tunc tamen negatur, quando de ente in genere loquimur. Nam hoc quidem verum est: quicquid habet sui causam, id etiam habet rationem sui sufficientem; sed minime vice versa potest concludi: Quicquid habet sui rationem sufficientem, id etiam habet sui caussam, quia instantia datur a Deo sumenda. Deus habet quidem rationem sui sufficientem, nam absoluta sua necessitas est id, in quo potest sisti quæstio: cur Deus sit ita nec aliter; minime autem dici potest: Deum habere causam sui, quia causa est id, quod in se continet rationem existentiæ alterius. Sequitur igitur, quod principium rat. suffic sit principium universale i. e. tam de contingentibus quam absolute necessario valens.

DEFINITIO VI.

§. 18. Entia quorum quodlibet habet rationem

de

de aliquo, quod in ipſo eſt, in altero, ſunt quæ *relata* vocantur.

THEOREMA. III.

§. 19. Poſito uno relato ponendum etiam eſt alterum.

DEMONSTRATIO.

Quando duo dantur relata. e. g. A, & B, A habet rationem de aliquo, quod in ipſo eſt, in B, & B habet rationem de aliquo, quod in ipſo eſt, in A. (§. 18.) Quia autem nihil fit ſine ratione ſufficiente (§. 15.) etiam non fieri poteſt, ut unum adſit relatum, ubi non ſimul alterum, ſc. ut A adſit ubi non B. & vice verſa. Nam ſi A poſſit adeſſe & non B, & tamen A, propter relationem, habeat rationem de aliquo, quod in ipſo eſt, in B, non adeſſet ratio ſufficiens hujus relationis (§. 14.) Poſito igitur τῷ A, ponendum etiam eſt τὸ B, i. e. poſito uno relato ponendum etiam eſt alterum. Vel ita;

Vbi adſunt duo relata A & B, vt A rationem de aliquo, quod in ipſo eſt, in B, & vice verſa, habeat, neceſſarium eſt (§. 18.). Nunc talis relatio eſt orta, vel per actionem, vel per paſſionem quandam (alius enim modus non eſt poſſibilis per princip. Metaph.); non-ens autem ſive non-exiſtens nec poteſt agere nec pati (§. 5.), E. A & B debent eſſe exiſtentia (§. 1.), (ſc. in illo temporis puncto, in quo relatio inter hæc accipit initium!) remota vero exiſtentia unius relatorum A ſive B, remo-venda etiam eſt relatio (§. 5. 7.). E. ſi maneat relatio inter A & B, ponenda eſt exiſtentia τῦ A, quando ponitur exiſtentia τῦ B & vice verſa. E. poſito uno relato ponendum etiam eſt alterum.

DEFINITIO VII.

§. 20. *Principium* eſt, quod in ſe continet rationem alterius ſc. principiati; *Principiatum* autem appellamus, quod rationem ſui habet in altero ſcil. in principio ſuo.

AXIOMA IV.

§. 21. *Principium* habet rationem ſui cur ſit principium in principiato & principiatum rationem ſui cur ſit principiatnm continet in principio ſuo (§. 20.)

COROLLARIVM I.

§. 22. *Principium* et principiatum igitur ſunt relata (§. 18. 21.)

COROLLARIVM II.

§. 23. Poſito igitur principio ponendum etiam eſt principiatum, et poſito principiato ponendum eſt principium (§. 22. 19.)

DEFINITIO VIII.

§. 24. Quicquid nec initium nec finem habet dicitur *æternum*, & quidem *fixum*, quando etiam in duratione nullæ adſunt ſucceſſiones, *ſucceſſivum*, quando adſunt.

SCHOLION.

§. 25. Erravit igitur VIR CLARISSIMVS PHILIPPI *Profeſſ. Hallens. dum in tractatu ſub Tit. Mathematiſcher verſuch von der unmœgligkeit einer ewigen Welt §. 18. erumpit: Es giebt nur eine einzige art wie ein Wesen kan ewig ſeyn, und ein ewiges Weſen genannt werden. Hoc quidem nemo negare poteſt, quod omnes ſpecies τȣ̃ æterni debeant convenire in hoc generali, quod nec initium nec finem habeant, & idem eſt quod n. 1. demonſtravit, hoc enim, quod æternum nec initium nec finem debeat habere, eſt tantum conceptus*

ceptus de genere æternitatis sive de æterno a speciebus suis abstracto. Minime autem inde sequitur; quia omnes species cujusdam generis conceptum generis habent communem, E. datur tantum una species, alias si assertum suum vult probare non potest concludere. Nam æternitas fixa & successiva sunt species de æternitate in genere. Ast si hoc licitum, possum etiam ita concludere: quia ut omnes homines conueniant in conceptu generali de homine, sc. quod habeat conjunctionem corporis organici cum anima rationali, est necessario. E una tantum species & individuum hominis est conceptibilis. E. unus tantum adest homo, quod autem absurdum. Falsitate autem primæ propositionis huius §phi citati ostensa; Omnes reliquæ ex hac derivatæ tolluntur.

COROLLARIVM.

§. 26. Quia existentia unius relatorum simul involvit existentiam alterius (§. 19.), (sc. dum oritur relatio), sequitur, si unum relatorum sit ab æterno, etiam alterum debeat esse ab æterno, & si principium sit ab æterno idem etiam de principiato valeat, & vice versa (§. 23.).

DEFINITIO IX.

§. 27. Uti *Essentia* (si abstrahas ab actualitate) est primus conceptus de ente, qui in se continet rationem, cur attributa actu insunt, & accidentia inesse possunt; ita *Attributa* dicuntur, quæ rationem actualitatis suæ habent in essentia.

AXIOMA V.

§. 28. Essentia habet rationem existentiæ attributorum in se, & attributa habent rationem actualitatis suæ in essentia (§. 27.).

COROLLARIVM I.

§. 29. Eſſentia igitur eſt principium attributorum, & attributa ſunt principiata Eſſentiæ (§. 28. 20.). E eſſentia & attributa ſunt relata (§. 22.), & poſita eſſentia ponenda etiam ſunt attributa, ſc. ex eſſentia tali fluentia & vice verſa (§. 23.); ſi igitur eſſentia ſit æterna, ut attributa etiam ſint æterna, neceſſe eſt, & vice verſa (§. 26.).

COROLLARIVM II.

§. 30. Si quis igitur ab æterno habeat eſſentiam, cauſa ſubeſt, quare ab æterno etiam in ſe contineat attributa, quæ ex eſſentia illa poſſunt legitime derivari (§. 29. fin.).

DEFINITIO X.

§. 31. *Eſſentiam*, (ſi abſtrahas a poſſibilitate, tantum attendens ad actualitatem) vocamus id, per quod ens in eſſe ſive in exiſtere ſuo conſtituitur.

AXIOMA VI.

§. 32. Quicunque habet id, per quod in τῷ exiſtere ſuo conſtituitur, ille habet eſſentiam (§. 31.).

THEOREMA IV.

§. 33. Quicquid exiſtit, id etiam eſſentiam habere, neceſſe eſt.

DEMON-

DEMONSTRATIO.

Quicunque habet id, per quod in τῷ existere suo constituitur, ille habet essentiam (§. 32.); id autem per quod ens in τῷ existere suo constituitur, est nihil aliud, quam status ille, per quam reddatur aptum, ad aliquid agendum vel patiendum, quamdiu enim hic status non adest, tamdiu ens non existit (per Exper), talis autem status dicitur existentia (§. 2.). E quicquid habet existentiam, ut etiam habeat essentiam, est necesse.

COROLLARIVM.

§. 34. Ens igitur sine essentia existens non est conceptibile (§. 33.). E. qui ab æterno existit ab æterno etiam debet habere essentiam. Nam si ab æterno existens ab æterno non habeat essentiam, saltem punctum aliquod possit concipi, in quo ens existens existat sine essentia, quod tamen falsum (per mod. dic.).

AXIOMA VII.

§. 35. Deus habet ab æterno suam existentiam, sive ab æterno existit (per Theol. Nat.).

COROLLARIVM I.

§. 36. Quin igitur Deus ab æterno habeat essentiam suam, minime est dubium (§. 34. 35.).

COROLLARIVM II.

§. 37. Dum is, qui ab æterno habet essentiam, etiam ab æterno necessario in se contineat attributa, ex essentia

eſſentia ſua fluentia (§. 30.), in Deo etiam ne infimum quidem punctum durationis poteſt concipi, attributis ex eſſentia ſua fluentibus vacuum (§. 36.).

DEFINITIO XI.

§. 38. Facultas omne poſſibile exiſtens reddendi, nomine gaudet *omnipotentia*.

AXIOMA VIII.

§. 39. Quicunque poſſidet omnipotentiam, ille neceſſario etiam habeat facultatem omne poſſibile exiſtens reddendi (§. 38.).

AXIOMA IX.

§. 40. Omnipotentia eſt attributum ex ſola Dei eſſentia fluens (per Theol. Nat.).

COROLLARIVM I.

§. 41. Quia Deus omnia attributa ex eſſentia ſua legitime derivata habet ab æterno (§. 37.), quin Deus etiam omnipotentiam in ſe ab æterno continuerit, nemo poteſt in dubium vocare (§. 40).

COROLLARIVM II.

§. 42. Deo igitur ab æterno fuit facultas omne poſſibile exiſtens reddendi (§. 41. 39.). E. etiam ab æterno potuit omne poſſibile reddere exiſtens (§. 1.).

DEFI-

DEFINITIO XII.

§. 43. Uti *creare* in ſenſu proprio idem eſt, ac nihilum tam ratione formæ quam materiæ privativum reddere exiſtens; *ita ab æterno creare* dicitur, quando hoc exiſtens reddere ſit ſine initio.

SCHOLION.

§. 44. Quidam Philoſophorum notionem de Creatione quidem in hoc conſtituunt, quod ſit actio Dei tranſiens, qua ipſe, bonitate ſua motus, per omnipotentiam ſuam entra ſe omnia entia finita, materialia & immaterialia, ex nihilo in tempore ſapientiſſimo modo produxit. Deficit autem talis Definitio ab principiis Logicis, nam per illa in Definitione nihil aliud eſt accipiendum, quam quæ poſſunt Definitionem reddere ut principium indubium; E. in Definitione non ſunt adhuc demonſtranda adhibenda. Multa autem in allegata Definitione non ſine Demonſtratione poſſunt aſſumi; quæ ex parte quidem poſſunt, ex parte autem non poſſunt ex ratione demonſtrari. Quia igitur talia adhuc ſunt demonſtranda, non pertinent ad veram & genuinam Definitionem de creatione. Præterea non eſt celandum, hanc Definitionem peccare contra regulam: Definitio non debet conſtare notionibus abundantibus. Inter alias etiam Definitio PHILIPPI *l. c. p. 61. de τῷ creare allegata: Schaffen iſt in eigentlichen Verſtande ſo viel, als machen, daſs etwas, ſo vorhin nicht war, nunmehro anfange zu ſeyn; eſt contra uſum loquendi, quia propter hanc Definitionem etiam hanc Diſſertationem creavi, & quando Mathematicus conſtituit Triangulum, tunc triangulum ante non exiſtentem reddidit exiſtentem, E. ex mente* PHILIPPI *creavit triangulum, quod eſt abſurdum, & contra uſum loquendi. Creatio enim per princip. Theol. Nat. debet eſſe actio ſoli Deo propria, ſc. creatio in ſenſu proprio non metaphorico ſive improprio* conf. §. 43.

THEOREMA V.

§. 45. Deus potuit ab æterno creare.

DEMONSTRATIO.

Quia Deo ab æterno fuit poteſtas omne poſſibile exiſtens reddendi (§. 42.) nihilum privativum autem eſt aliquid poſſibile (§. 10.) Deus etiam potuit nihilum privativum ab æterno exiſtens reddere. Dum autem id, quod tam ratione materiæ quam formæ eſt nihilum privativum, eſt etiam nihilum privativum ſimpliciter tale (§. 1. 9.) Deus etiam potuit nihilum privativum tam ratione formæ quam materiæ tale exiſtens reddere, id quod dicitur creare (§. 43.), & quia ne punctum quidem initii eſt concipiendum, in quo Deus non habuit talem facultatem (§. 42. 41.), ſine initio etiam Deus tale nihilum privativum exiſtens reddere valuit, quod eſt creare ab æterno (§. 43.) E. Deus etiam ab æterno tenuit facultatem creandi, ſive ab æterno potuit creare.

DEFINITIO XIII.

§. 46. *Ens* quod aliter eſſe poteſt, dicitur *contingens*; quicquid autem non poteſt aliter eſſe, *abſolute neceſſarium*.

COROLLARIUM.

§. 47. Contingens igitur non poteſt eſſe abſolute neceſſarium, nec abſolute neceſſarium contingens (§. 46. 1.).

DEFINITIO XIV.

§. 48. Ens quod rationem exiſtentiæ ſuæ habet in ſe

ſe ipſo ſive in eſſentia ſua, i. e. quod nullam prorſus ſui habet cauſam, eſt, quod appellatur *ens a ſe*.

AXIOMA X.

§. 49. Quicquid a ſe eſt id in ſe ſive in eſſentia ſua debet habere rationem exiſtentiæ ſuæ; quicquid autem non a ſe exiſtit, id rationem exiſtentiæ ſuæ non habet in ſe ipſo, ſive in eſſentia ſua (§. 48.).

AXIOMA XI.

§. 50. Quicquid a ſe exiſtit, ſive ens a ſe, exiſtit abſolute neceſſario, & eſt abſolute neceſſarium; & quicquid eſt abſolute neceſſarium, id exiſtit a ſe, ſive eſt ens a ſe (per princip. Ontol.).

COROLLARIVM I.

§. 51. Dum quicquid non eſt a ſe, rationem exiſtentiæ ſuæ non in ſeipſo habet (§. 49.), ſequitur, quod id, quod non eſt abſolute neceſſarium, etiam rationem exiſtentiæ ſuæ non contineat in ſe ipſo ſive in eſſentia ſua (§. 50.).

COROLLARIVM II.

§. 52. Ens contingens igitur rationem exiſtentiæ ſuæ non habet in ſe ipſo, ſive in eſſentia ſua (§. 51. 47.). E. nec de & a ſe ipſo poteſt exiſtere (§. 15.), licet exiſtere poteſt, ſi adhibeatur cauſa, illud ad exiſtentiam producens.

THEOREMA VI.

§. 53. Quicquid quidem existere potest, sed non de & a se ipso, id in se spectatum est nihilum privativum.

DEMONSTRATIO.

Dum a non-posse ad non-esse valet consequentia (per princip. Metaph.), sequitur, quod, quicquid de & a se ipso (sc. in abstractione a causa) non possit existere, id quoque de & a se ipso non existat. Quicquid possibile autem non rationem existentiæ suæ habet, id est nihilum privativum (§. 9. 15.), & quicquid de & a se ipso non potest existere, id etiam de & a se ipso sive in se, sc. in essentia sua non habet rationem existentiæ (§. 1.). E. quicquid possibile de & a se ipso non potest existere, id in se spectatum, i. e. si attendas ad essentiam eius, est nihilum privativum.

COROLLARIVM.

§. 54. Quia igitur omne contingens possibile de & a se ipso non potest existere (§. 52.), omne contingens possibile in se spectatum, sc. respectu essentiæ suæ, est nihilum privativum (§. 53.).

DEFINITIO XV.

§. 55. *Mundus* est congeries omnium simultaneorum & successivorum mutabilium inter se connexorum, sc. ut causarum naturalium & causatorum.

AXIO-

AXIOMA XII.

§. 56. Mundus eſt ens contingens (per princip. Coſmol.).

COROLLARIVM.

§. 57 Mundus igitur in ſe ſc. in eſſentia ſua ſpectatus (ſc. ſi abſtrahas a cauſa & eius exiſtentia) eſt nihilum privativum (§. 56. 54.), E. eſt aliquid poſſibile (§. 10.).

THEOREMA VII.

§. 58. Deus ab æterno habuit facultatem mundum creandi, ſive ab æterno potuit mundum creare.

DEMONSTRATIO.

Quia Deo fuit poteſtas ab æterno creandi (§. 45.), etiam ab æterno nihilum privativum tam ratione formæ quam materiæ tale valuit exiſtens reddere (§. 43.). Dum autem mundus in ſe ſc. in eſſentia ſua ſpectatus eſt nihilum privativum (§. 57.) & quidem tam ratione materiæ quam ratione formæ tale, quia ante eius exiſtentiam nihil fuit (per princip. Theol. Nat.), Deus etiam ab æterno potuit mundum exiſtentem reddere. E. & illum ab æterno creare (§. 43.). Vel ita:

Deus potuit ab æterno omne poſſibile exiſtens reddere (§. 42.), E. & mundum (§. 57.). Omne nihilum privativum autem eſt poſſibile quid (§. 10.). E.

 etiam

etiam ab æterno potuit nihilum tam ratione formæ quam materiæ privativum exiſtens reddere, quod dicitur creare (§. 43.), E. etiam ab æterno cum illo fuit coniuncta facultas mundum creandi (§. 57.). E. potuit illum ab æterno creare.

SCHOLION. I.

§. 59. Multi Philoſophorum poſſibilem mundi æternitatem negantes, hoc concedunt theorema, quod Deus potuerit ab æterno mundum creare. Sic enim quidam Scholaſticorum aiunt. Deum ab æterno potuiſſe creare mundum h. e. potentiam creandi mundum ab æterno in Deo fuiſſe, nemo iverit inficias. Aſt Deum potuiſſe mundum ab æterno creare i. e. fieri potuiſſe, ut mundus a Deo ab æterno produceretur, negatur. *Et ATHANASIVS Oratione ſecunda contra Arianos Tom. I. Oper. p. 337. idem affirmat, quia huic deditus eſt ſententiæ, quod quicquid creatum debeat habere initium; quod etiam fovet PHILIPPI l. c. §. 41. Omnes autem vivunt in falſis notionibus de τῷ creare §. 44. allegatis; ex falſo autem fundamento veræ non poſſunt derivari concluſiones. Quod autem contradictorium quid ſit, affirmare; Deum potuiſſe creare ab æterno mundum, & tamen negare: mundum non potuiſſe creari ab æterno, ex ſequentibus ſatis clare patebit. Idem enim eſt ac ſi dico: ego habeo facultatem ſcribendi & poſſum ſcribere, aſt nihil eſt quod poteſt ſcribi; quod abſurdum.*

SCHOLION. II.

§. 60. *Male ſane etiam PHILIPPI l. c. §. 40. explicat huius Theorematis ſenſum contra intentionem poſſibilitatem æternitatis mundi concedentium, dum illum ita determinat: Deus potuit ab æterno mundum creare idem eſt, ac Deus potuit multo ante tempus creationis in revelatione indicatum mundum creare. Minime enim hoc in theoremate terminus, æternum, in tali ſenſu improprio aſſumitur, ſed ita ut §. 24. definitum, ut verus ſenſus ſit: Deus potuit ſine initio mundum creare. Sed ex hoc non ſequitur, non dari differentiam inter æternitatem Dei & mundi, ut voluit in §pho citato, quia hoc generale habent commune, de quo §. 25. & infra.*

DEFI-

DEFINITIO XVI.

§. 61. Uti ſtatum illum, qui mutationem quandam indicat, cuius ratio eſt in mutato (hoc mutatum etiam poteſt eſſe tantummodo relative tale, ſc. in reſpectu ad paſſiva), ſc. agente, vocamus *τὸ activum*; ita ſtatum illum, qui mutationem quandam indicat, cuius ratio eſt extra mutatum ſc. in activo, *τὸ paſſivum*.

POSTVLATVM.

§. 62. Quicunque igitur ſibi vult concipere τὸ activum, debet ſimul ſibi notionem formare de quadam mutatione, cuius ratio eſt in mutato ſc. agente; & qui ſibi vult τὸ paſſivum concipere, ut iterum ſibi formet notionem de mutatione quadam, cuius ratio eſt extra mutatum ſc. activo, eſt neceſſarium (§. 61.).

COROLLARIVM.

§. 63. Eſt igitur notio τȣ̃ activi & τȣ̃ paſſivi coniuncta cum notione de quadam mutatione (§. 62.).

THEOREMA VIII.

§. 64. τὸ activum & τὸ paſſivum ſunt relata.

DEMONSTRATIO.

Dum per τὸ activum aliquid mutatur, de qua mutatione ratio eſt in agente ſc. in τῷ activo (§. 61.) id quod per hoc mutatur, debet rationem mutationis ſuæ

habere

habere extra ſe (§. 1.), quod autem mutationem quandam indicat cuius ratio eſt extra ſe ſive extra mutatum, eſt quod vocamus τὸ paſſivum (§. 61.); pariter cum τῷ paſſivo etiam coniuncta eſt mutatio (§. 63.) cuius ratio eſt extra ſe (§. 62.), id autem, quod rationem mutationis τȣ̃ paſſivi in ſe continet eſt τὸ activum (§. 61.). E. ut τὸ paſſivum rationem mutationis ſuæ, ſive cur ſit paſſivum, teneat in activo, & activum rationem, cur ſit activum in paſſivo, neceſſarium eſt conſequens (quod etiam ex terminis patet). E. τὸ activum & τὸ paſſivum ſunt relata (§. 18.).

SCHOLION.

§. 65. *Ut hoc theorema clarius nobis valeamus repræſentare, ponamus e. g. quendam Triangulum conſtituentem, & Triangulum conſtitutum, antequam autem rem explicemus, brevitatis gratia, Triangulum conſtituenti nomen C. & Triangulo conſtituto nomen imponamus T. C igitur T conſtituendo, mutationem quandam effecit ex non-exiſtente triangulo exiſtentem faciendo. Ratio autem huius mutationis non poteſt inveniri in T, quia T ſe ipſum non conſtituit, ſed in C, dum ex C valemus cognoſcere, cur hic Triangulus exiſtat ita nec aliter. Quia igitur ratio mutationis τȣ̃ T eſt extra T in τῷ C, C dicitur hoc reſpectu eſſe in ſtatu activo, & T in ſtatu paſſivo. Ratio autem cur C ſit hoc in reſpectu in ſtatu activo, eſt in T, ſi enim T non conſtituiſſet, non poſſit vivere reſpectu huius in ſtatu activo, quia remota cauſa removetur effectus. Et ratio, cur T ſit in ſtatu paſſivo, eſt in C; ſi enim C non conſtituiſſet T, T non potuiſſet exiſtere, ut a C conſtitutum.*

COROLLARIVM

§. 66. Poſito igitur τῷ activo, ponendum etiam eſt τὸ paſſivum, & poſito τῷ paſſivo, ponendum etiam eſt τὸ activum (§. 19. 64.).

DEFI-

DEFINITIO XVII.

§. 67. *Creari* dicitur, quando nihilum privativum tam ratione formæ quam materiæ tale accipit existentiam; & si hoc fiat sine initio, tunc dicitur, *creari ab æterno:*

COROLLARIVM I.

§. 68. In τῷ creare igitur est ratio mutationis sc. creati in agente sc. in creante (§. 43. 1.), in τῷ creari autem est ratio mutationis sc. creati extra creatum (§. 67. 1.).

COROLLARIVM II.

§. 69. τὸ creare per consequens recte activum quid, & τὸ creari passivum quid est vocandum (§. 61. 68.). E. posito τῷ posse creare ponendum etiam est τὸ posse creari (§. 66.).

THEOREMA IX.

§. 70. Mundus ab æterno potuit a Deo creari.

DEMONSTRATIO.

Posito τῷ posse creare ponendum etiam est τὸ posse creari (§. 69.), si quis igitur ab æterno aliquid possit creare, ut id, quod potuit ab æterno creare, etiam ab æterno possit creari, necessarium est (§. 1.). Dum igitur Deo ab æterno fuit potestas mundum creandi (§. 58.),

ut mundus etiam ab æterno a Deo potuerit creari, necessarium est consequens.

COROLLARIVM I.

§. 71. Creatio igitur mundi ab æterno fuit possibilis (§. 70. & 1.).

SCHOLION I.

§. 72. Dum iam demonstratum, Deum potuisse mundum ab æterno creare, & mundum etiam potuisse ab æterno a Deo creari, minime intelligendum est, quod hoc affirmatum de hoc præsente mundo. Non enim determinavi, qualem mundum, Deus potuisset ab æterno creare, & qualis mundus a Deo ab æterno potuisset creari. Sed sensus est: Deo fuit facultas mundum aliquem ab æterno creandi, & aliquis mundus a Deo potuit ab æterno creari, & non necessario est, ut talis mundus sit hic præsens, potest enim etiam esse alius mundus possibilis, quod sæpe a contrasentientibus permiscitur. Si quis quærat: an Deus nunc præsentem mundum ab æterno potuisset creare; an hic mundus præsens ab æterno potuisset creari; & an Deus illum actu ab æterno creaverit? tunc statim distinguo inter principia rationis & revelationis respondens: ex solis principiis rationis, non potest determinari, an Deus hunc mundum in tempore utrum ab æterno creaverit; deficientibus enim principiis decisio ex principiis rationis in hoc permanebit, quod Deus præsentum mundum potuerit creare ab æterno, ac in tempore, quid autem factum; non potest apodictice determinari. Sunt quidem aliqui, qui ex solis rationis principiis probare contendunt, quod Deus præsentem mundum creaverit in tempore, ab impossibilitate æternæ creationis ad creationem in tempore concludentes. Talem concludendi modum. PHILIPPI *l. c. adhibet. Ast possibilitate creationis æternæ in superioribus demonstrata, talis argumentatio abiit in ventos. Ad argumenta autem ab* CELEB. JOACH. LANGIO, *in caussa Dei, aliisque suis scriptis contra Philosophiam* CELEB. WOLFFII, *pariter ac in scripto sub. Tit. Mosaisch's Licht und Recht allata, quibus existentiam mundi in tempore factum ex principiis rationis probare conatus est, in genere verbis* THOMAE AQVINAE *potest responderi, ita sese habentibus:* Caveant,

veant, qui demonstrare, (*sc. existentiam mundi in tempore factam ex solis principiis rationis*) contendunt, ne afferant rationes, quæ dent occasionem ridendi. *Quod autem ad principia revelationis attinet, potest ex illis apodictice demonstrari impossibilitas creationis huius mundi præsentis ab æterno. Quia enim essentiæ rerum sunt immutabiles, & ex revelatione cognoscimus, quod hic mundus in tempore sit creatus, a posteriori deprehendimus, ad huius mundi essentiam etiam pertinere existentia in tempore facta. E. hic mundus non potuit ab æterno creari; ab hoc mundo autem ad omnes mundos possibiles non valet consequentia.*

SCHOLION II.

§. 73. *Si quis contra creationis mundi ab æterno possibilitatem velit obiicere canonem: causa prior debet esse causato. E. Deus tanquam causa mundi prior debet esse causato sc. mundo. Ad talem obiectionem distinguendo respondetur, inter prioritatem ratione ordinis sive naturæ & ratione temporis. Verum quidem est, quod caussa prior debeat esse causato ordine non semper tempore; & sic Deus etiam prior esset mundo, si sc. mundus ab æterno creatus, non tempore sed ordine, & ita potest, salvo manente canone possibilis mundi æternitas affirmari ac defendi. Reiicit quidem* PHILIPPI *l. c. p. 60. talem huius canonis limitationem in applicatione ad possibilem mundi æternitatem, restringens tantummodo ad ea, quæ ex essentia entis cuiusdam fluunt necessario. Sed talis restrictio sine omni probatione adiecta maxima cum ratione est reiicienda; contrarium enim in ipsa rerum natura & rebus naturalibus adspicimus. Illuminatio est causatum a flamma tanquam causa eius dependens, flamma autem est prior illuminatione non tempore sed tantummodo ordine sive natura; quod autem illuminatio esset effluxus ex essentia flammæ, nemo affirmando est tecturus; si enim sit effluxus ex essentia flammæ, flamma sine illuminatione non possit concipi, si autem animo concipiamus flammam omnibus obiectis, quæ possunt illuminari, remotis, flamma vera tamen manebit flamma, licet non adest illuminatio. E. non potest illuminatio esse effluxum ex essentia flammæ.*

SCHOLION III.

§. 74. *In hisce omnibus, si auctoritate magis quam rationibus*

 quis

quis moveatur, etiam magna nomina mecum faciunt. Is itaque consulat. B. BVDDEVM *in Elementis Philos. Theor. p. 318. & in Histor. Ecclesiast. N. Test. p. 60. (Notandum hic est, quod Buddeus ipse statuat possibilem mundi æternitatem, & tamen postea in scripto sub Tit. Bedencken über die Wolffische Philosophie contra* CELEB. WOLFFIVM *hanc statuentem sit æmulatus).* BVRMANNVM *in Synops. Theol. Lib. Lib. I. Loc. com. 42. §. 24. p. 278.* SCHEIBLERVM *in Metaphys.* HILDEBRANDVM *in Artic. de Creatione §. 13. 4.* DANHAVERVM *in Hodosoph. p. 277. not. 22.* JOH. ADAM. OSIANDRVM *in Collegio Systematico Loc. de Creatione Thes. III.* GEORG CALIXTVM *in Epitome Theol. Disp. III. §. 7.* HEINRICVM WIDEBVRGIVM *in Systcm. Theol. Cap. 7. p. 197.* THOMAM. GOVTIERVM *in Theol. Didactica p. 109. edit. 1701.* JAQVELOT *en Dissertations sur l' existence de Dieu (ille expresse indicat, quod omnes Philosophi, Epicuri asseclis exceptis, crediderint æternitatem mundi),* VELTHEMIVM *in Metaph. Part. I. c. IX. p. 572. & alios. Vereor ut contrarium statuentes certissimo Dei verbo contradicant, dum ipse Davides Ps. XXXIII. 9. hæc, quæ demonstravimus, statis confirmare videatur, ita ex inspiratione divina loquens* כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד *Quis enim in dubium vocaverit, ne Deus ab æterno præcipere atque dicere potuisset? aut si hoc concedatur. Quis efficaciam dicti atque præcepti Dei ab æterno sine successione temporisque prioritate sit negaturus?*

COROLLARIVM II.

§. 75. Quia id quod a Deo potest creari, creatura dicitur, ut Mundus sit creatura, necessarium est (§. 70.). Dum autem mundus ab æterno potuerit existere (§. 71.). Creaturam esse, & tamen ab æterno esse, est aliquid possibile (per mod. dicta). Pariter, quia muudus est ens contingens (§. 55.), & per consequens ens dependens (per princip. Cosmol.), contingens sive dependens esse, & tamen ab æterno esse sibi non repugnat (§. 70. 71.).

SCHOLION I.

§. 76. *In præcedenti §pho omnia principia æternitatem mundi possibilem negantium sunt reiecta, ex quibus impossibilitatem eam videntur concludere. Aliqui enim obiiciunt: Creaturam esse, & tamen ab aeterno sive aeternum esse, est apertissima & manifesta contradictio. Ast in tota Demonstratione, quam pro hac thesi adiiciunt, est vitiosissimus in demonstrando circulus. Si enim probent, cur adsit contradictio inter creaturam esse & aeternum esse; hanc allegant rationem, quia creatura debet habere initium existentiae, quod minime aeternum. Si autem probanda, cur, ut creatura habeat initium existentiae, sit necessarium, allegant, quia creaturam esse & aeternum esse sit contradictorium. Estne hic circulus? Non autem propter circulum solum hoc assertum non valeat, sed etiam quia in §pho 75. apertissime contrarium est demonstratum. Alii ut propugnaculum possibili mundi aeternitati opponere videntur: contingens esse & tamen ab aeterno sive aeternum esse, est contradictorium quid. Ast cupias aliquid habere quod contingenti contradictorie oppositum? est hoc id, quod dicimus absolute necessarium, non quod aeternum. Si quis enim notiones de contingenti & aeterno supra datas sit comparaturus, inter illas adesse contradictio, non facile ad credendum inducitur. Praeterea §pho 75. considerato contradictio illa; statim perent.*

SCHOLION II.

§. 77. *Inter alios etiam* PHILIPPI *l. c. possibilitati aeternitatis mundi totam comparavit demonstrationem ad resistendum. Quia igitur hac in Dissertatione possibilitatem aeternitatis mundi mathematice demonstravi, &* PHILIPPI *l. c. contrarium mathematice demonstrasse videtur; duae autem contradictorie oppositae demonstrationes non simul possunt esse verae, quaerendum est: quaenam demonstratio sit vera, quaenam non? De mea Demonstratione aliorum sc. sanorum sit iudicium; de Demonstratione* PHILIPPI *verissime sum iudicaturus, quod non sit Demonstratio genuina nec Mathematica, saltem qua materiale si non qua formale. Ad materiale enim Methad. Demonstrativae sive Mathematicae etiam pertinet, ut principia prima sint indubia. Principium autem* PHILIPPI, *ex quo postea impossibilitatem mundi aeternitatis concludere cupit, non est principium*

indubium sed maxime dubium, & non recte & apodictice demonstratum, ita, ut etiam in nostra Dissertatione contrarium esse demonstratum videatur. Quod autem principium eius principale sit maxime dubium ex §pho sequenti satis clare potest cognosci.

SCHOLION III.

§. 78. *Principale principium ex quo* PHILIPPI *impossibilitatem creationis mundi æternæ derivare studet, est quod §pho 23. allegavit; sc. quod omne æternum debeat esse absolute necessarium. Ut falsitatem eius clarius possimus perspicere, primo ostensurus sum falsitatem Demonstrationis huius theorematis, & postea falsitatem ipsius theorematis. Quod ad Demonstrationem, multa in illa accepit, ex quibus demonstratum, quæ non sunt antea demonstrata, immo apertissime falsa e. g. ens dicitur absolute necessario existere, quod est æternum; hic autem deest probatio, & non dicitur, ens absolute necessario existere quia est æternum, sed quia habet rationem existentiæ suæ in essentia sua, & minime ratio est querenda in æternitate, quod clarius patebit, si etiam ipsius theorematis falsitatem sim allegaturus, quæ ex sequentibus erit clara, dum ita concludo: si omnia quæ æterna existant absolute necessario, sequitur, quod æternitas in se debeat rationem habere, cur sit absolute necessarium. Quis autem hoc ex notione de æternitate potest deducere. Et posito hoc esse verum, mihi etiam venia est data, ita concludendi: ab æterno est verum, quod homo sit peccaturus, E. veritas hæc est absolute necessaria; quia autem absolute necessarium est, quod aliter esse nequit, non aliter esse potuit, quam ut homo sit peccator. E. peccata non dependent a voluntate hominis sed sunt absolute necessaria. Quales porro conclusiones possint ex hoc principio dirivari? principia quæ summæ iustitiæ, sanctitati, bonitati immo toti essentiæ divinæ repugnant, E. est falsum. Hoc quidem sequitur, quicquid est absolute necessarium, id est æternum, sed non vice versa. Quia igitur hoc est principale principium totius suæ Demonstrationis, reiecto hoc, tota sua demonstratio est reiicienda & reiicitur.*

SCHO-

SCHOLION IV.

§. 79. *Ut ultimum refugium plurimorum æternitatem mundi possibilem negantium est: quod sit scaturigo & fons Atheistica; ita quoque* PHILIPPI *p. 72. l. c. concludit. Ast si affirmetur, quod mundus possit esse ab æterno, mundus nihilominus manet & manebit ens contingens, & si mundus maneat contingens, etiam ab contingentia mundi ab æterno existentis potest concludi ad existentiam Dei. Et quia argumentum ab contingentia mundi desumtum est sufficientissimum ad existentiam Dei ex ratione demonstrandam; ex ratione autem apodictice non potest demonstrari, quod mundus sit creatus in tempore; quomodo* PHILIPPI *& asseclæ eius possunt contra Atheos existentiam Dei demonstrare, ita, ut firmisse convincantur? Pluribus vide Refutationes obiectionum contradicentium* CELEB. WOLFFIVM *in Commentatione Luculenta p. 56. in Monito ad Commentat. p 4. In der Anmerckung über Buddei Bedencken p. 56. 57. in der nœthigen Zugabe p. 20 seqq.* CELEB. BÜLFINGERI *in Dilucid. p. 187 seqq. & aliorum.*

COROLLARIVM III.

§. 80. Dum Deus in Duratione sua est sine successionibus (per Theol. Nat.), & mundus cum successionibus (§. 5.), sequitur; si mundus esset ab æterno, nihilominus Differentiam inter æternitatem Dei & mundi esse apertam. Ut enim Deo esset æternitas fixa & mundo successiva, est necessarium consequens (§. 24.).

SCHOLION.

§. 81. *Cum Differentiam inter æternitatem Dei, & mundi, (sc. si esset ab æterno), determinaverim, minime est sensus: mundum, si esset ab æterno, non existere sine initio, & Deum existere sine initio. Sed tam Deus quam mundus (sc. sub tali conditione ut existat*

existat ab æterno) ut existant sine initio, necesse est. Attamen species æternitatis respectu mundi a specie æternitatis respectu Dei differetur. Confer. CELEB. WOLFIVM *in den vernünfftigen Gedancken von Gott der Welt und der Seele deß Menschen* §. 1075. *& vanum est quod* PHILIPPI *p.* 15. *l. c. & alii asserunt: quod tantum unico modo æternitas sit possibilis. Nam quia genus potest dividi in suas species, & quia omnes species debent commune habere, quod in genere suo continetur;* quis inde potest concludere? *E. non datur Differentia inter species; & quia non de una specie potest prædicari quod de altera. E. terminus generis illarum est ambigiuus;* confer. §. 25. *Diss. nost.* Salva igitur manet POSSIBILITAS MVNDI CREATIONIS AB AETERNO, & salva æternitate Dei permanebit usque ad omnium

FINEM.

